

خشونت علیه فرزند خوانده

Photo: Africa Studio/shutterstock.com

موسی برزین، وکیل خانه امن

پرسش: سلام. در همسایگی ما زن و شوهری زندگی می کنند که نزدیک به 10 سال است ازدواج کرده اند. به دلیل بچه دار نشدن خانم، سه سال قبل اقدام به گرفتن فرزندخوانده کردند و یک پسر دو ساله را از بهزیستی به عنوان فرزندخوانده قبول کردند. آن زمان از بهزیستی آمدند تحقیق کردند، ما هم گفتیم مشکل خاصی ندارند. البته آن موقع زیاد نمی شناختیمشان چون تازه به مجتمع ما آمده بودند. به هر حال اوایل خیلی خوشحال بودند و همه نیز این کار آنها را تقدیر می کردند، اما رفته رفته رفتارشان تغییر کرد و با فرزندخوانده شروع به بدرفتاری کردند. مثل اینکه پشیمان شده اند. الان آقا پسر 5 سال دارد. همیشه در خانه شان و حتی در حضور جمع با این آقا پسر بدرفتاری می کنند. مرتب صدای فریاد آقا و خانم به خانه ما می آید. با یکدیگر نیز اختلاف زیادی دارند و وقتی دعوا می کنند فحش های بسیار زشت و رکیک می دهند طوری که صدایشان در تمام ساختمان می پیچد. مداوم بچه را مورد تحقیر قرار می دهند. چند وقت پیش در حیاط مجتمع نشسته بودیم که خانم سر یک مساله معمولی برگشت به بچه فحش داد و گفت چه غلطی بود کردیم رفتیم تو را از بهزیستی آوردیم! بعدش هم با سلی زد به صورت بچه. همه ناراحت شدند و اعتراض کردند اما خانم با کمال پرویی گفت: "به شما چه! من این را از بدبختی نجات دادم و هر طور بخواهم رفتار می کنم!" برایشان خیلی عادی شده که این بچه را کتک بزنند. هر وقت بچه یک شیطنتی می کند زن و شوهر شروع می کنند به کتک زدن بچه. خلاصه ما خانم های همسایه تصمیم گرفتیم یک کاری بکنیم اما نمی دانیم از کجا باید شروع کنیم و به کجا برویم؟ اگر ممکن است ما را راهنمایی کنید. آیا تصمیم درستی گرفته ایم؟ آیا اگر اقدام کنیم به نتیجه می رسد یا نه؟

پاسخ: سلام. قبل از پاسخ باید بگویم که تصمیم درستی گرفته اید و این کار شما قابل تقدیر است. اگر بدرفتاری این زن و شوهر با بچه به حدی است که به مرحله خشونت رسیده و آینده بچه را به خطر می اندازد، حتما باید اقدام شود. برای شروع پیشنهاد می کنم همگی با این زن و شوهر صحبت کنید و تقاضا کنید که با یک مشاور خانواده یا یک روانشناس صحبت کنند. اگر پدر و مادر یا بزرگتری دارند که ممکن است به حرفشان گوش دهند، حتما با آنها نیز صحبت کنید. پس از آن اگر نتیجه نداد، می توانید اقدام قانونی کنید. بر اساس قانون «حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست» افرادی که فرزند خوانده قبول می کنند، باید صلاحیت اخلاقی لازم را داشته باشند. همچنین بر طبق ماده ۷۱ این قانون: تکالیف سرپرست نسبت به کودک یا نوجوان از لحاظ نگهداری، تربیت و نفقه، با رعایت تبصره ماده (۵۱) و احترام، نظیر تکالیف والدین نسبت به اولاد است «...بنابراین، این زن و شوهر حق بدرفتاری و خشونت با فرزندخوانده خود را ندارند. قانون مذکور سازمان بهزیستی را موظف به نظارت به رفتار سرپرستان کرده است. ماده 33 قانون بیان می کند که: «در کلیه مواردی که به موجب این قانون توسط دادگاه صالح برای کودکان و نوجوانان سرپرست تعیین می شود، دادگاه مکلف است رونوشت رای را جهت اطلاع به سازمان ارسال نماید. سازمان موظف است در طول دوره سرپرستی، نسبت به این دسته از افراد نظارت کند.»

درباره فرزندخواندگی در ایران بیشتر بخوانید:

[فرزندخواندگی: قوانین ایران و دیگر کشورها](#)

[هزار و یک مصیبت فرزندخواندگی در ایران](#)

[واگذاری فرزند به دختران و زنان مجرد بالای ۰۳](#)

پرسش: پس آیا می توانیم به سازمان بهزیستی گزارش بدهیم؟

پاسخ: بله بر طبق ماده فوق شما می توانید مساله را به سازمان بهزیستی گزارش داده و خواهان انجام اقدامات قانونی شوید. بهتر است این گزارش دسته جمعی تهیه شود یعنی کتبا یک گزارش مفصل با ذکر جزئیات و تمام مواردی که شاهد بودید را تنظیم کرده و سپس به امضای همسایگان و یا هر فرد دیگری که از بدرفتاری مطلع است برسانید. این گزارش را به سازمان بهزیستی بدهید و خودتان شفاهی نیز با مسوولان سازمان صحبت کنید.

پرسش: آیا بهزیستی بچه را از این ها می گیرد و یا کار دیگری می کند؟

پاسخ: فسخ یا ابطال حکم سرپرستی در صلاحیت دادگاه بوده و بهزیستی به تنهایی نمی تواند در مورد آن تصمیم بگیرد، اما سازمان موظف است در مورد مساله تحقیق کند و به دادگاه اعلام کند. دادگاه نظر کارشناس را استعلام کرده و تحقیقات لازم را انجام می دهد.

در نهایت اگر تشخیص بدهد که خشونت علیه کودک انجام شده، می‌تواند حکم سرپرستی را فسخ کند. اگر حکم سرپرستی فسخ شود، بچه از این زن و شوهر گرفته شده و به سازمان بهزیستی بازگردانده می‌شود.

[عضو کانال تلگرام خانه امن شوید.](#)

پرسش: اگر سازمان بهزیستی رسیدگی نکند چه کار می‌توانیم بکنیم؟ آیا بد رفتاری این زن و شوهر جرم نیست؟

پاسخ: شما در عین حال می‌توانید مساله را به دادستان محل اقامتتان نیز گزارش دهید. بر طبق ماده 4 قانون حمایت از کودکان و نوجوانان: «هرگونه صدمه و اذیت و آزار و شکنجه جسمی و روحی کودکان و نادیده گرفتن عمدی سلامت و بهداشت روانی و جسمی و ممانعت از تحصیل آنان ممنوع و مرتکب به سه ماه و یک روز تا شش ماه حبس و یا تا ده میلیون (10 000 000) ریال جزای نقدی محکوم می‌شود.» با توجه به این که این یک جرم عمومی است، دادستان لازم است گزارش شما را مورد توجه قرار دهد. توجه کنید که تمام گزارش‌هایتان را به صورت کتبی انجام دهید و سعی کنید مدارکی که بتواند اثبات‌کننده خشونت این زن و شوهر باشد را جمع‌آوری کنید. اگر دادستان گزارش شما را مستند بداند، علاوه بر اینکه موظف است نسبت به اعلام جرم علیه زن و شوهر اقدام کند، باید موضوع را به دادگاه صالح برای فسخ حکم سرپرستی اعلام کند.

درباره رفتار با فرزندخوانده بخوانید:

[فرزندخوانده بودن کودک را از او مخفی نکنید](#)

[بهترین سن اعلام فرزندخواندگی به کودک چیست؟](#)

پرسش: به نظرتان اگر ما این کار را بکنیم و بچه را از این‌ها بگیرند و به بهزیستی برگردانند بهتر است؟ یعنی به هر حال بهزیستی هم جای مناسبی نیست؟

پاسخ: در این مورد نمی‌توان پیشاپیش نظری داد. به هر حال متأسفانه کودکان بی‌سرپرست در هر صورتی با مشکلاتی مواجه هستند و امکان اینکه قربانی خشونت خانگی شوند وجود دارد، اما جلوگیری از اعمال خشونت علیه کودکان وظیفه اخلاقی هر انسانی است.